

Rapportage

Groot docenten en praktijkopleidersonderzoek

Utrecht, maart 2007

Marktonderzoeksbureau

DUO MARKET RESEARCH

Vincent van Grinsven

Jerry Krom

Postbus 681

3500 AR Utrecht

030 263 1080 (t)

030 261 6944 (f)

info@duomarketresearch.nl

www.duomarketresearch.nl

Opdrachtgever

ECABO

Mevr. S. Mulder

Inhoudopgave

1	INLEIDING	3
2	OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK.....	4
3	RESULTATEN MBO-DOCENTEN	6
3.1	Competentiegericht onderwijs in het algemeen	6
3.2	Innovatie.....	13
3.3	Praktijkleren en beroepspraktijkvorming.....	16
3.4	Examinering.....	18
3.5	Loopbaanontwikkeling	20
3.6	Samenwerking met andere partijen.....	22
3.7	Kennisdeling.....	24
3.8	Competenties op het gebied van ondernemen	25
3.9	Knelpunten bij de invoering van het competentiegericht beroepsonderwijs	26
4	RAPPORTAGE PRAKTIJKOPLEIDERS.....	28
4.1	Belangrijkste verandering(en)	29
4.2	Competentiegericht onderwijs in het algemeen	30
4.3	De rol van de praktijkopleider	33
4.4	Keuze voor stagiair/ stageplaats	35
4.5	Het werken/ de stage.....	37
4.6	Begeleiden van stagiairs.....	39
4.7	De relatie met de school	43
4.8	Knelpunten bij de invoering van competentiegericht onderwijs	46

1 INLEIDING

ECABO wil graag weten hoe docenten en praktijkopleiders tegenover het competentiegericht beroepsonderwijs aankijken. Tegen die achtergrond is aan DUO Market Research gevraagd een vragenlijst uit te zetten onder mbo-docenten en onder praktijkopleiders (personen die binnen leerbedrijven verantwoordelijk zijn voor het begeleiden van stagiairs).

2 OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK

Doel van het onderzoek

De algemene doelstellingen bij het onderzoek zijn:

- *Inzicht krijgen in de houding van mbo-docenten en praktijkopleiders ten opzichte van het competentiegericht leren.*
- *Inzicht krijgen in de ervaringen die mbo-docenten en praktijkopleiders hebben met het competentiegericht leren.*

Methode van onderzoek

1. Praktijkopleiders

Het onderzoek heeft in februari 2007 online plaatsgevonden. We hebben de contactpersonen bij de leerbedrijven een invitation e-mail gestuurd met een link naar de online-vragenlijst. Door op deze link te klikken, kwam de respondent direct in de vragenlijst terecht.

Voor deze groep is gebruik gemaakt van een door ECABO aangeleverd adressenbestand.

2. Mbo-docenten

Ook deze groep heeft online aan het onderzoek deelgenomen. Hiertoe heeft de MBO Raad een mailing uitgestuurd met een verwijzing naar een vragenlijst. Daarnaast heeft DUO telefonisch via opleidingscoördinatoren de e-mailadressen van circa 750 mbo-docenten gekregen. Deze personen zijn rechtstreeks door DUO benaderd.

Doelgroep en steekproef

1. Praktijkopleiders

De onderzoekspopulatie bestaat uit alle praktijkopleiders bij leerbedrijven van ECABO. In totaal gaat het daarbij om circa 21.000 contactpersonen waarvan we een e-mailadres hebben bij leerbedrijven. In totaal hebben er ruim 2.000 praktijkopleiders de vragenlijst ingevuld.

2. Mbo-docenten

De onderzoekspopulatie bestaat uit alle Mbo-docenten in de sectoren waarvoor ECABO verantwoordelijk is: bedrijfsadministratie, commercieel, ICT, informatiedienstverlening, juridisch, secretariael en orde & veiligheid. Naar schatting is de populatieomvang ruim 30.000. In totaal hebben er 920 Mbo-docenten de vragenlijst ingevuld.

Om inzicht te geven in de nauwkeurigheidsmarges bij diverse steekproefgroottes is hieronder een tabel opgenomen waarin bij verschillende steekproefgroottes de bijbehorende nauwkeurigheidsmarges zijn vermeld. Hierbij is uitgegaan van een betrouwbaarheid van de resultaten van 95% (betrouwbaarheid = de mate waarin bij herhaalde meting, dezelfde resultaten worden verkregen).

Steekproefgrootte	Uitkomst 50%-50%	Uitkomst 75%-25%	Uitkomst 90%-10%
500	4,4%	3,8%	2,6%
1.000	3,1%	2,7%	1,9%
2.000	2,1%	1,8%	1,2%

Toelichting op de tabel

Bij een steekproef van n=1.000 docenten dient bij een resultaat '75% van de docenten staat positief t.o.v. het competentiegericht leren en 25% van de docenten negatief' rekening te worden gehouden dat de werkelijke percentages zullen liggen tussen respectievelijk positief: tussen de 72,3% (75% -/- 2,7%) en 77,7% (75% + 2,7%); negatief: tussen de 23,3%- 27,7%.

Vragenlijst

De vragenlijst is door ECABO en de MBO Raad ontworpen en bestond voor het merendeel uit stellingen. DUO heeft de vragenlijst op een aantal punten in overleg redactioneel bewerkt.

Leeswijzer

Wanneer we verschillende groepen met elkaar vergelijken, maken we gebruik van gemiddelde scores op een bepaalde stelling.

Hierbij zijn de volgende waarden gebruikt:

- Helemaal mee eens = 5
- Enigszins mee eens = 4
- Noch mee eens, noch mee oneens (neutraal) = 3
- Mee oneens = 2
- Helemaal mee oneens = 1

Dit impliceert dat waarden > 3.0 tenderen naar 'mee eens' en waarden < 3.0 tenderen naar 'niet mee eens'. De richting van de stelling (positief of negatief) is bij de waardetoekenning niet meegewogen.

In de tabellen zijn gemiddelden per categorie die 0,3 of meer afwijken van de totaalscore gemerkt met:

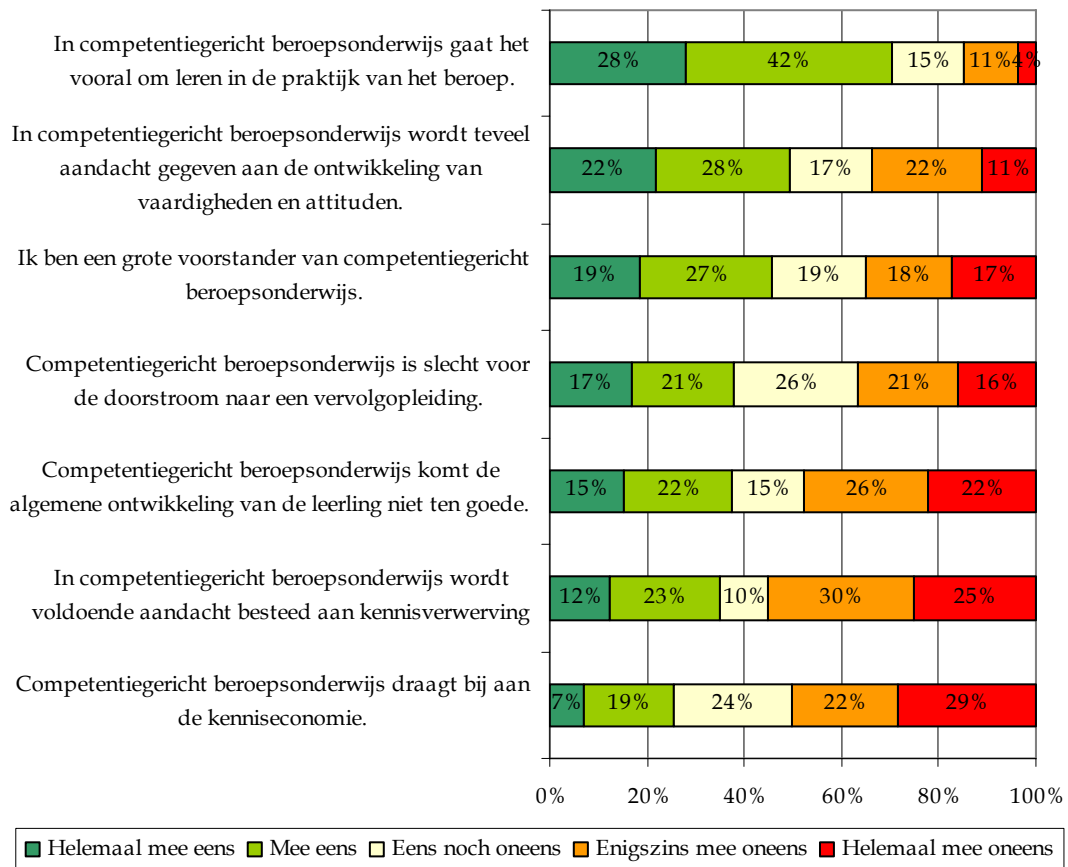
- groen als het gemiddelde per categorie 0,3 of meer hoger uitkomt dan het totaalgemiddelde;
- rood als het gemiddelde per categorie 0,3 of meer lager uitkomt dan het totaalgemiddelde.

3 RESULTATEN MBO-DOCENTEN

Onderstaand volgen de onderzoeksresultaten voor de doelgroep MBO-docenten. We beginnen steeds met de weergave van de procentuele verdeling van de antwoorden per thema. Vervolgens geven we – indien van toepassing – de interessante verschillen weer tussen diverse groepen. Daarbij gaan we steeds uit van de gemiddelde scores per aspect.

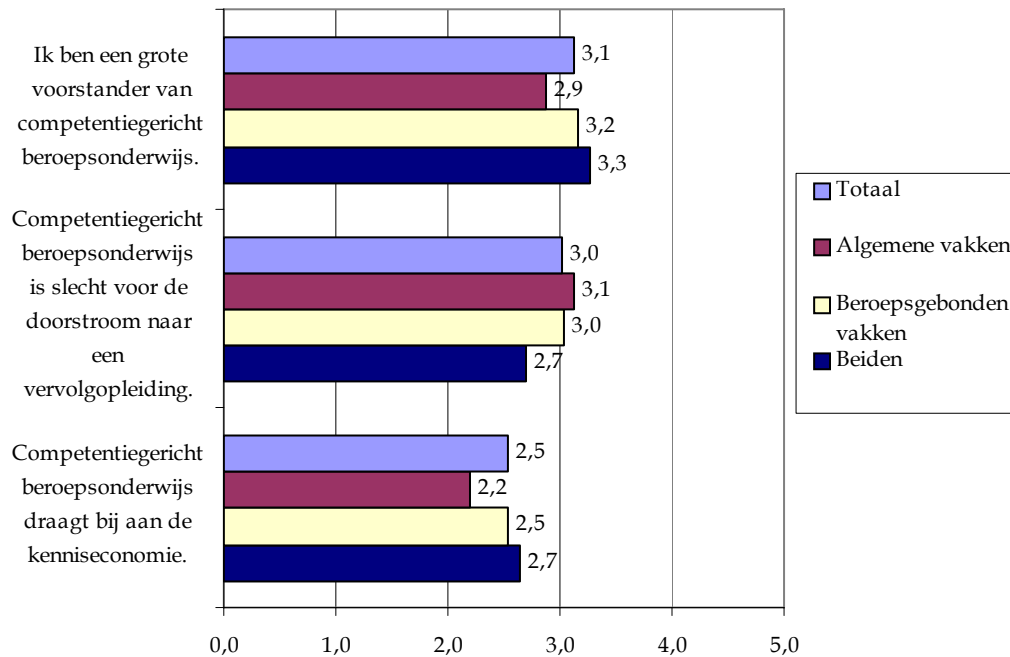
3.1 Competentiegericht onderwijs in het algemeen

Stellingen over de ontwikkeling van competentiegericht onderwijs in het algemeen

- Een meerderheid van de respondenten (60%) is het eens met de stelling dat het in competentiegericht beroepsonderwijs vooral gaat om leren in de praktijk van het beroep.
- De helft van de respondenten vindt dat er in competentiegericht beroepsonderwijs teveel aandacht wordt gegeven aan de ontwikkeling van vaardigheden en attituden. Een derde van de respondenten deelt deze mening niet.
- Iets minder dan de helft van de respondenten (46%) is een groot voorstander van competentiegericht onderwijs. Meer dan eenderde (35%) is echter geen voorstander van competentiegericht onderwijs.
- 38% van de respondenten vindt competentiegericht onderwijs slecht voor de doorstroom naar een vervolgopleiding, een ongeveer even groot deel (37%) vindt echter het tegenovergestelde. Een relatief groot deel van de respondenten (26%) staat neutraal tegenover deze stelling.
- Bijna de helft van de respondenten (48%) is van mening dat competentiegericht onderwijs de algemene ontwikkeling van de leerling ten goede komt. 37% van de respondenten vindt dit echter niet.
- 55% van de respondenten vindt niet dat er in competentiegericht onderwijs voldoende aandacht besteed wordt aan kennisverwerving. Meer dan een derde (35%) is van mening dat er in competentiegericht onderwijs wél voldoende aandacht wordt besteed aan kennisverwerving.
- Ongeveer de helft van de respondenten (51%) vindt dat competentiegericht onderwijs niet bijdraagt aan de kenniseconomie. 26% van de respondenten is van mening dat competentiegericht onderwijs juist wel een bijdrage levert aan de kenniseconomie. Bijna een kwart (24%) staat neutraal tegenover deze stelling.

Gemiddelde scores aspecten ontwikkeling van competentiegericht onderwijs in het algemeen

- Docenten die alleen algemene vakken geven, zijn minder sterk voorstander van competentiegericht beroepsonderwijs dan collega's die beroepsgebonden vakken geven (al of niet in combinatie met algemene vakken).
- Docenten die zowel algemene vakken als beroepsgebonden vakken doceren zijn minder sterk van mening dat competentiegericht beroepsonderwijs slecht is voor de doorstroom naar een vervolgopleiding dan docenten die alleen algemene vakken of alleen beroepsgebonden vakken doceren.
- Docenten algemene vakken zijn het minst van mening dat competentiegericht onderwijs bijdraagt aan de kenniseconomie.

Gemiddelde scores aspecten ontwikkeling van competentiegericht onderwijs in het algemeen naar aantal jaren in dienst (groen is sterk hoger en rood sterk lager)

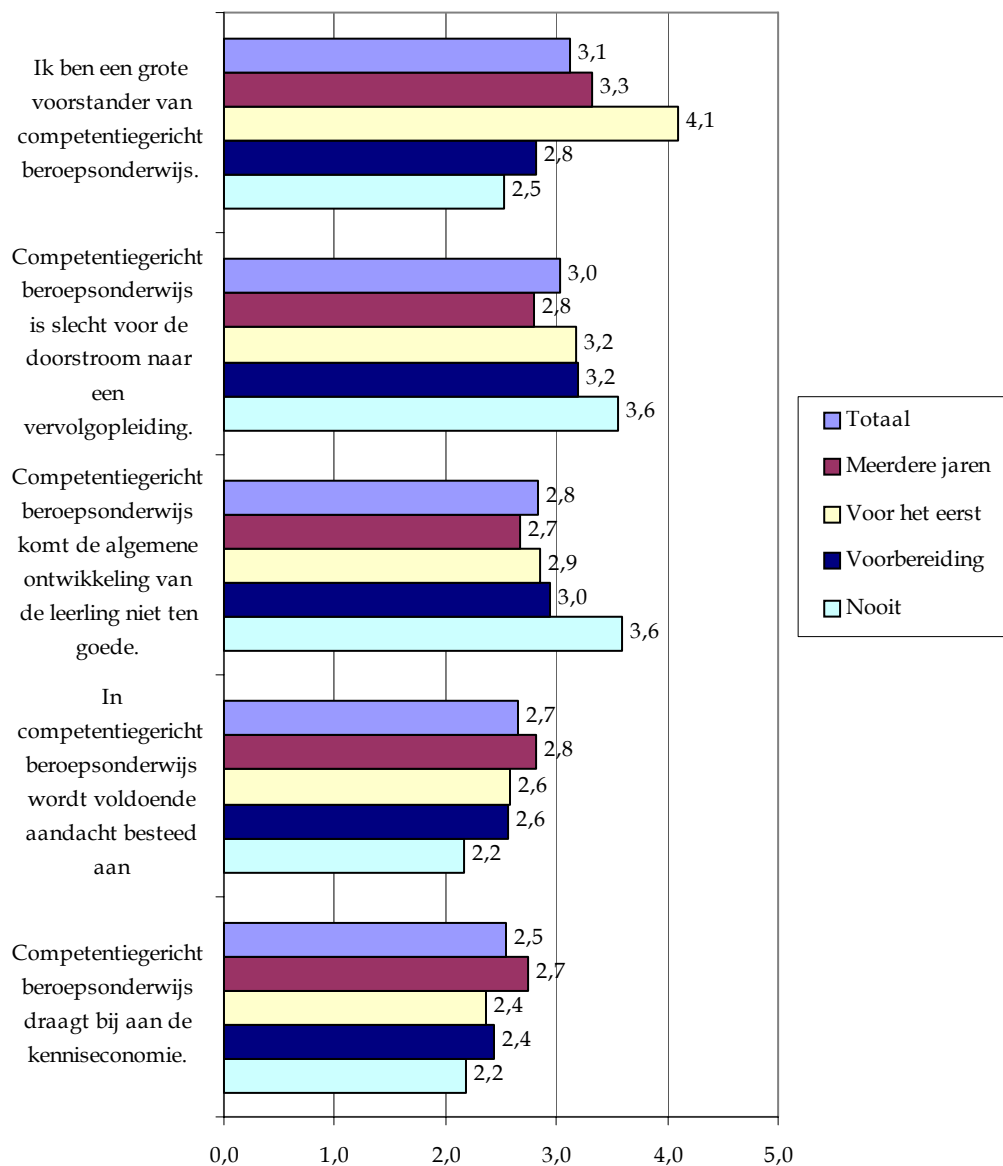
	Totaal	1-3 jaar	4-5 jaar	6-9 jaar	10-19 jaar	20-24 jaar	25 jaar of meer
In competentiegericht beroepsonderwijs wordt voldoende aandacht besteed aan kennisverwerving.	2,7	3,2	3,0	2,7	2,6	2,3	2,5
Competentiegericht beroepsonderwijs komt de algemene ontwikkeling van de leerling niet ten goede.	2,8	2,5	2,5	2,9	2,8	3,0	3,1
In competentiegericht beroepsonderwijs wordt teveel aandacht gegeven aan de ontwikkeling van vaardigheden en attituden.	3,3	3,0	3,1	3,1	3,1	3,6	3,5
Competentiegericht beroepsonderwijs draagt bij aan de kenniseconomie.	2,5	2,9	3,0	2,4	2,6	2,3	2,3
Competentiegericht beroepsonderwijs is slecht voor de doorstroom naar een vervolgopleiding.	3,0	2,7	2,8	3,0	3,0	3,4	3,1
Ik ben een grote voorstander van competentiegericht beroepsonderwijs.	3,1	3,6	3,6	3,0	3,2	2,8	2,9

- Docenten die nog relatief kort in het onderwijs werken (minder dan 5 jaar), zijn sterker van mening dat er in competentiegericht beroepsonderwijs voldoende aandacht is voor kennisverwerving. Met name docenten die 20 jaar of langer in het vak werken, vinden dat minder sterk.
- Docenten die minder dan 5 jaar in het onderwijs werken, zijn sterker van mening dat competentiegericht beroepsonderwijs de algemene ontwikkeling van de leerling wél ten goede komt. Docenten die 25 jaar of langer als MBO-docent werkzaam zijn, vinden het minst dat het competentiegericht beroepsonderwijs de algemene ontwikkeling ten goede komt.
- Docenten die 20 jaar of langer werkzaam zijn als MBO-docent, zijn sterker van mening dat er te veel accent ligt op de ontwikkeling van vaardigheden en attituden. Docenten die minder dan 3 jaar in het vak werkzaam zijn, vinden dat het minst.
- Personen die minder dan 5 jaar werkzaam zijn in het onderwijs zijn sterker dan hun collega's van mening dat competentiegericht beroepsonderwijs bijdraagt aan de kenniseconomie.
- Docenten die minder dan 5 jaar werkzaam zijn vinden competentiegericht beroepsonderwijs het minst 'slecht' voor de doorstroom naar een vervolgopleiding. Docenten die 20-24 jaar in het MBO werken, zijn hierover het minst positief.

- Vooral docenten die minder dan 5 jaar in het MBO werken, zijn voorstander van competentiegericht beroepsonderwijs, terwijl docenten die 20 jaar of langer in het Mbo werken, aanzienlijk minder positief zijn.

We hebben ook gekeken of de mate waarin men in het werk ervaring met competentiegericht onderwijs heeft opgedaan, een rol speelt bij de scores. Dat blijkt zeker het geval.

Gemiddelde scores aspecten ontwikkeling van competentiegericht onderwijs in het algemeen

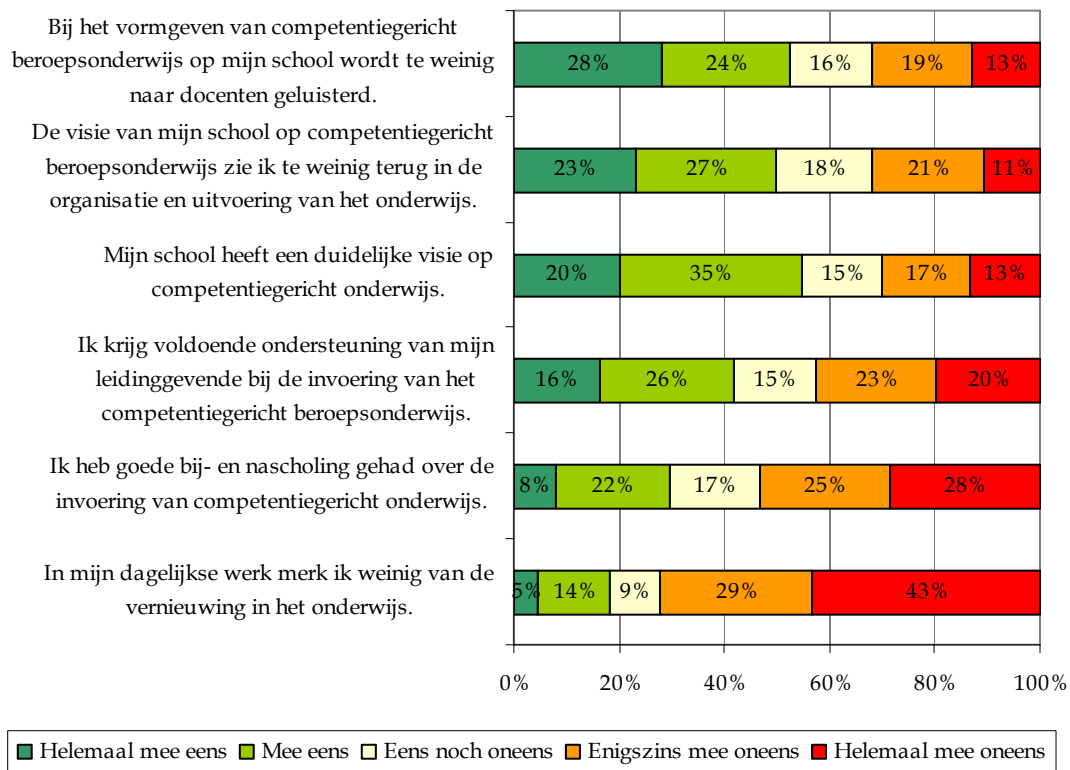

- Docenten die geen ervaring hebben met competentiegericht beroepsonderwijs (dat is overigens naar verhouding niet zo'n grote groep, n=50) zijn over alle aspecten minder positief.
- Docenten die al verschillende jaren ervaring hebben met competentiegericht beroepsonderwijs oordelen over het algemeen positiever dan gemiddeld.

- Vooral docenten die dit jaar voor het eerst met competentiegericht onderwijs zijn begonnen, tonen zich een groot voorstander van deze onderwijsvorm.

3.2 Innovatie

Stellingen over innovatie

- Ongeveer de helft van de respondenten vindt dat bij het vormgeven van competentiegericht beroepsonderwijs op hun school te weinig wordt geluisterd naar docenten, ze de visie van de school op competentiegericht basisonderwijs te weinig terug zien in de organisatie en uitvoering van het onderwijs en dat de school een duidelijke visie heeft op competentiegericht onderwijs. Bijna eenderde van de respondenten is het echter oneens met deze stellingen.
- 42% van de respondenten vindt dat zij voldoende ondersteuning van hun leidinggevende krijgen bij de invoering van het competentiegericht beroepsonderwijs. Een ongeveer even groot deel (43%) vindt dit echter niet.
- Meer dan de helft van de respondenten (53%) vindt dat zij geen goede bij- en nascholing hebben gehad over de invoering van competentiegericht onderwijs. Slechts 30% van de respondenten vindt dit echter wel.
- Een groot deel van de respondenten (43%) is het helemaal oneens met de stelling dat ze in hun dagelijks werk weinig merken van de vernieuwing in het onderwijs. Nog eens 29% is het hiermee oneens. Bij elkaar merkt bijna driekwart van de respondenten (72%)

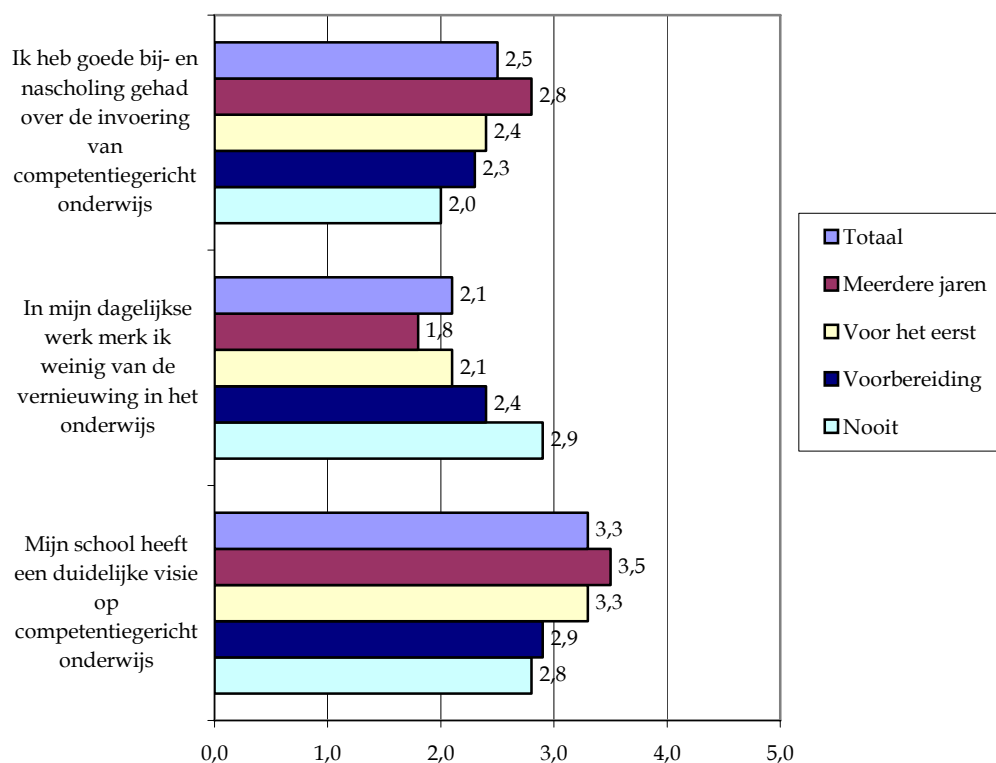
iets van de vernieuwing in het onderwijs. Ongeveer een vijfde (19%) zegt in het dagelijkse werk weinig te merken van de vernieuwing in het onderwijs.

Gemiddelde scores aspecten innovatie naar aantal jaren werkzaam als mbo-docent (groen is sterk hoger en rood sterk lager)

	Totaal	1-3 jaar	4-5 jaar	6-9 jaar	10-19 jaar	20-24 jaar	25 jaar of meer
De visie van mijn school op competentiegericht beroepsonderwijs zie ik te weinig terug in de organisatie en uitvoering van het onderwijs.	3,3	3,0	3,2	3,3	3,4	3,5	3,3
Bij het vormgeven van competentiegericht beroepsonderwijs op mijn school wordt te weinig naar docenten geluisterd.	3,4	2,9	3,2	3,3	3,4	3,6	3,5

- Docenten die minder dan 3 jaar in het MBO werkzaam zijn, oordelen minder vaak dat er te weinig naar docenten wordt geluisterd bij het vormgeven van competentiegericht onderwijs en vinden sterker dat ze de visie van de school op competentiegericht onderwijs voldoende terugzien in de organisatie en uitvoering van het onderwijs.

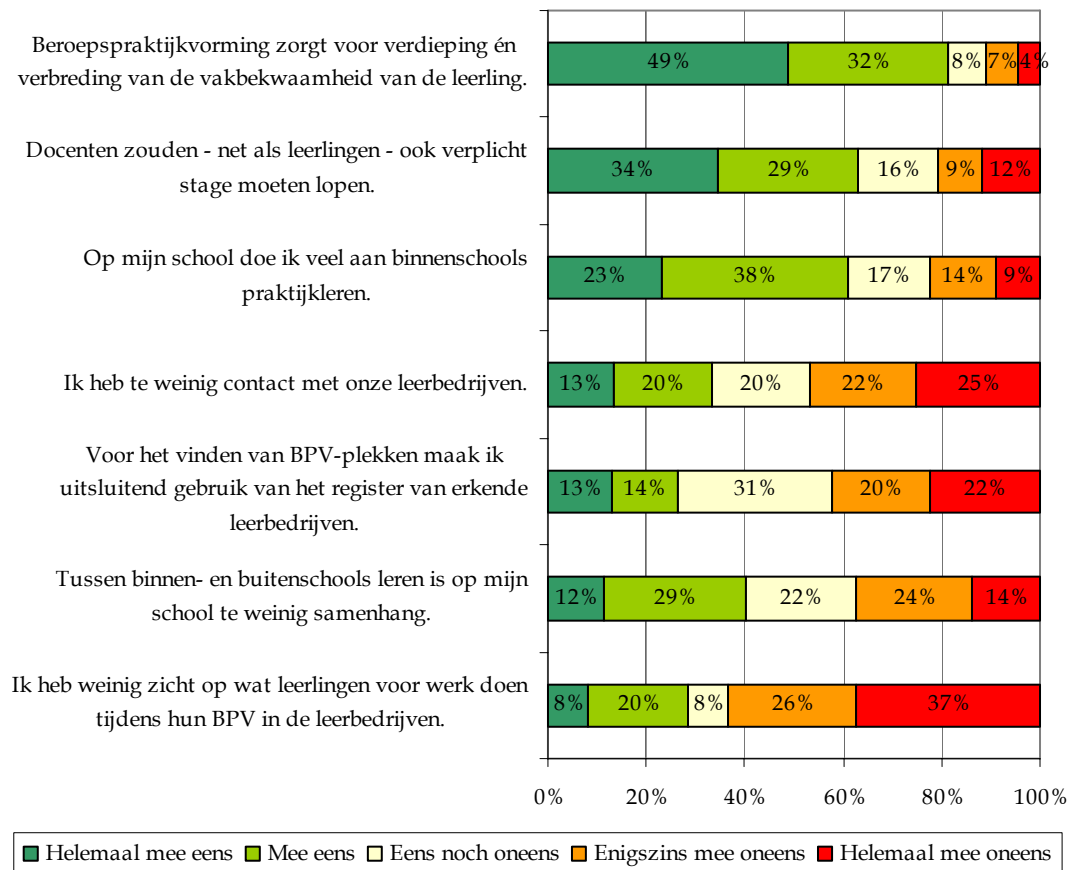
Gemiddelde scores aspecten innovatie naar ervaring met competentiegericht onderwijs

- Docenten die al verschillende jaren ervaring hebben met competentiegericht onderwijs, zijn vaker tevreden over de bij- en nascholing over competentiegericht onderwijs.
- Daarnaast zien we dat naarmate de ervaring met competentiegericht onderwijs groter is men in het dagelijkse werk meer werkt van de vernieuwing in het onderwijs en dat men vaker vindt dat de school een duidelijke visie heeft op competentiegericht onderwijs.

3.3 Praktijkleren en beroepspraktijkvorming

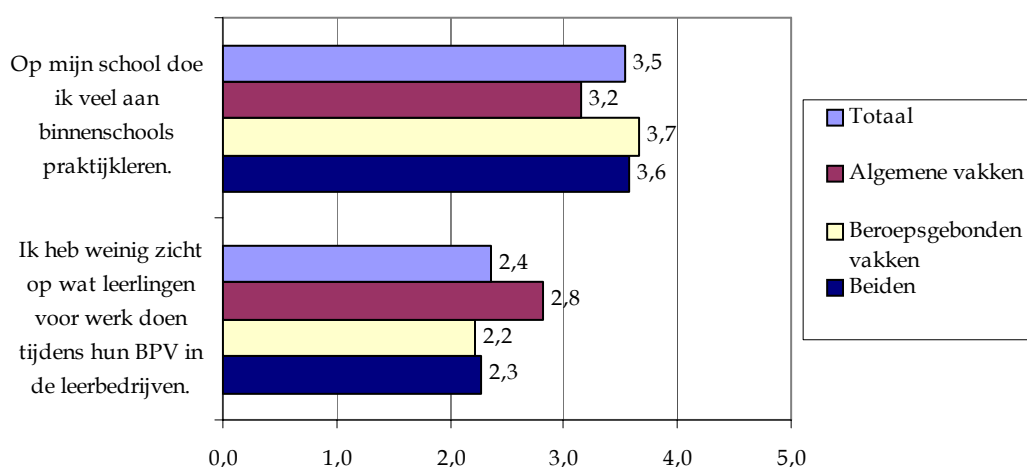
Stellingen over praktijkleren en beroepspraktijkvorming

- Bijna de helft van de respondenten (49%) is het er helemaal mee eens dat beroepspraktijkvorming zorgt voor verdieping en verbreding van de vakbekwaamheid van de leerling, en nog eens bijna eenderde (32%) is het hiermee eens. In totaal vindt een grote meerderheid dat beroepspraktijkvorming voor verdieping en verbreding van de vakbekwaamheid van de leerling zorgt. Slechts 11% van de respondenten deelt deze mening niet.
- Een merendeel van de respondenten vindt dat docenten ook verplicht stage zouden moeten lopen (63%) en dat ze op school veel doen aan binnenschools praktijkleren (61%). Iets meer dan een vijfde van de respondenten is het hier niet mee eens.
- Eenderde van de respondenten heeft te weinig contact met de leerbedrijven. Bijna de helft van de respondenten (47%) vindt juist dat ze genoeg contact hebben.
- 27% van de respondenten maakt voor het vinden van BPV-plekken uitsluitend gebruik van het register van erkende leerbedrijven. Een groter deel (42%) maakt hier niet alleen gebruik van. Bijna eenderde van de respondenten (31%) is hier neutraal over.

- 41% van de respondenten vindt dat er op school te weinig samenhang is tussen binnen- en buitenschools leren. 38% vindt juist dat er wel samenhang is tussen binnen- en buitenschools leren.
- Een meerderheid van de respondenten (63%) zegt genoeg zicht te hebben op wat leerlingen voor werk doen tijdens hun BPV in de leerbedrijf. 28% vindt juist dat zij er weinig zicht op hebben.

Gemiddelde scores aspecten praktijkleren en beroepspraktijkvorming

- Docenten die alleen algemene vakken doceren, geven minder vaak aan dat ze veel aan binnenschools praktijkleren doen.
- Docenten die alleen algemene vakken geven, hebben minder zicht op wat leerlingen voor werk doen tijdens hun BPV in de leerbedrijven.

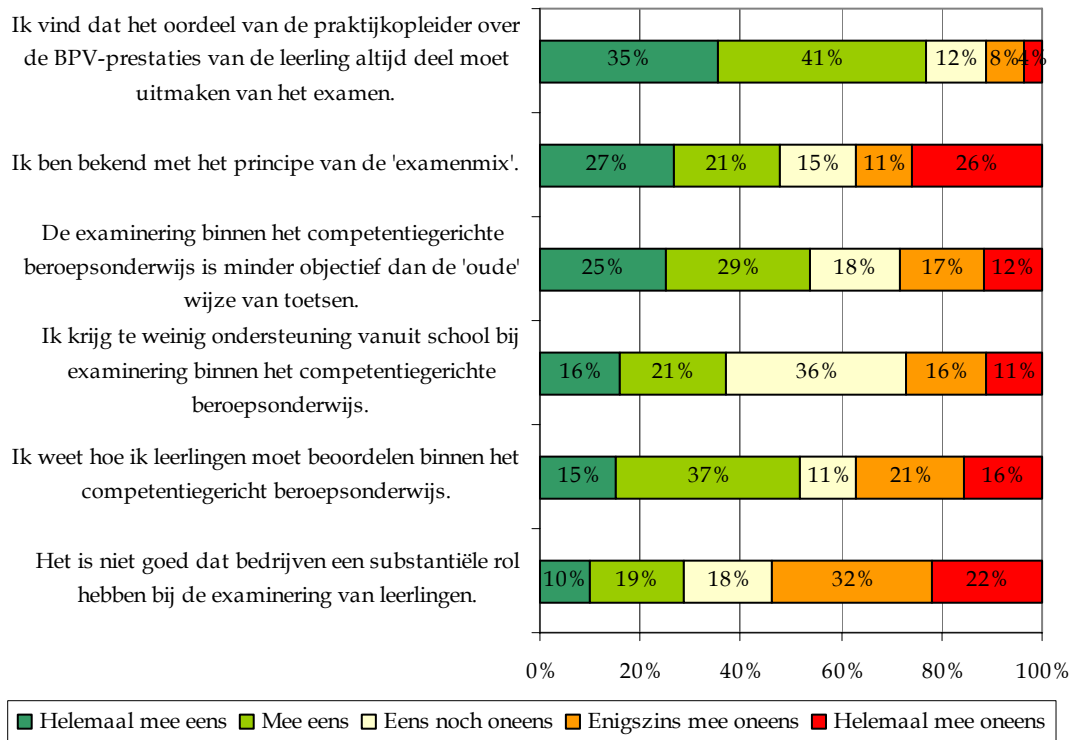
Gemiddelde scores aspecten praktijkleren en beroepspraktijkvorming naar aantal jaren werkzaam als MBO-docent (groen is sterk hoger en rood sterk lager)

	Totaal	1-3 jaar	4-5 jaar	6-9 jaar	10-19 jaar	20-24 jaar	25 jaar of meer
Docenten zouden - net als leerlingen - ook verplicht stage moeten lopen.	3,7	3,3	3,6	3,7	3,9	3,6	3,7

- Docenten die minder dan drie jaar in het MBO werkzaam zijn, vinden minder sterk dat docenten ook verplicht stage zouden moeten lopen.

3.4 Examinering

Stellingen over examinering binnen het competentiegerichte beroepsonderwijs

- 35% van de respondenten is het er helemaal mee eens en 41% is het er mee eens dat het oordeel van de praktijkopleider over de BPV-prestaties van de leerling altijd deel moet uitmaken van het examen. Slechts 12% is het hier echter niet mee eens.
- Bijna de helft van de respondenten (48%) is bekend met het principe van de 'examenmix'. 37% is hier niet bekend mee.
- Meer dan de helft van de respondenten (54%) vindt dat de examinering binnen het competentiegerichte beroepsonderwijs minder objectief is dan de 'oude' wijze van toetsen. Bijna eenderde (31%) vindt dit echter niet.
- 37% van de respondenten vindt dat ze te weinig ondersteuning vanuit school krijgen bij de examinering binnen het competentiegerichte beroepsonderwijs. 27% vindt dat ze genoeg ondersteuning hierin krijgen. Een groot deel van de respondenten (36%) is hierover neutraal.
- Meer dan de helft van de respondenten (52%) weet hoe ze leerlingen moeten beoordelen binnen het competentiegerichte onderwijs. 37% van de respondenten geeft aan dit niet te weten.

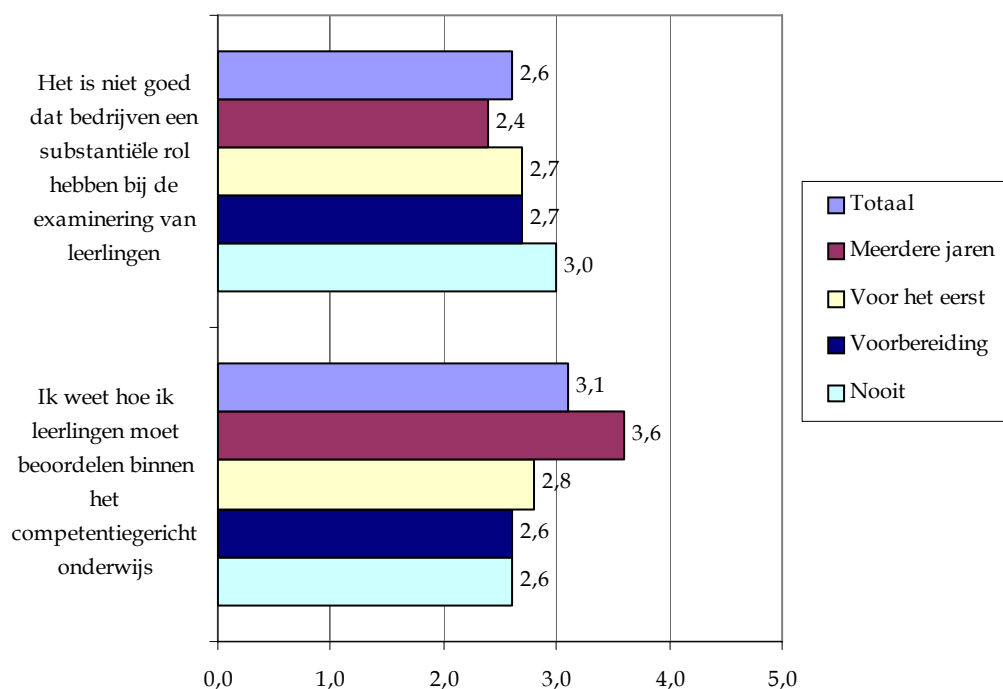
- 29% vindt het niet goed dat bedrijven een substantiële rol hebben bij de examinering van leerlingen. Meer dan de helft (54%) vindt dit echter wel een goede zaak.

Gemiddelde scores aspecten examinering binnen het competentiegericht beroepsonderwijs naar aantal jaren werkzaam als MBO-docent (groen is sterk hoger, rood is sterk lager)

	Totaal	1-3 jaar	4-5 jaar	6-9 jaar	10-19 jaar	20-24 jaar	25 jaar of meer
Ik ben bekend met het principe van de 'examenmix'.	3,1	2,5	2,9	3,1	3,3	3,2	3,3

- Docenten die minder dan 3 jaar werkzaam zijn binnen het MBO zijn duidelijk minder goed bekend met het principe van de 'examenmix'.

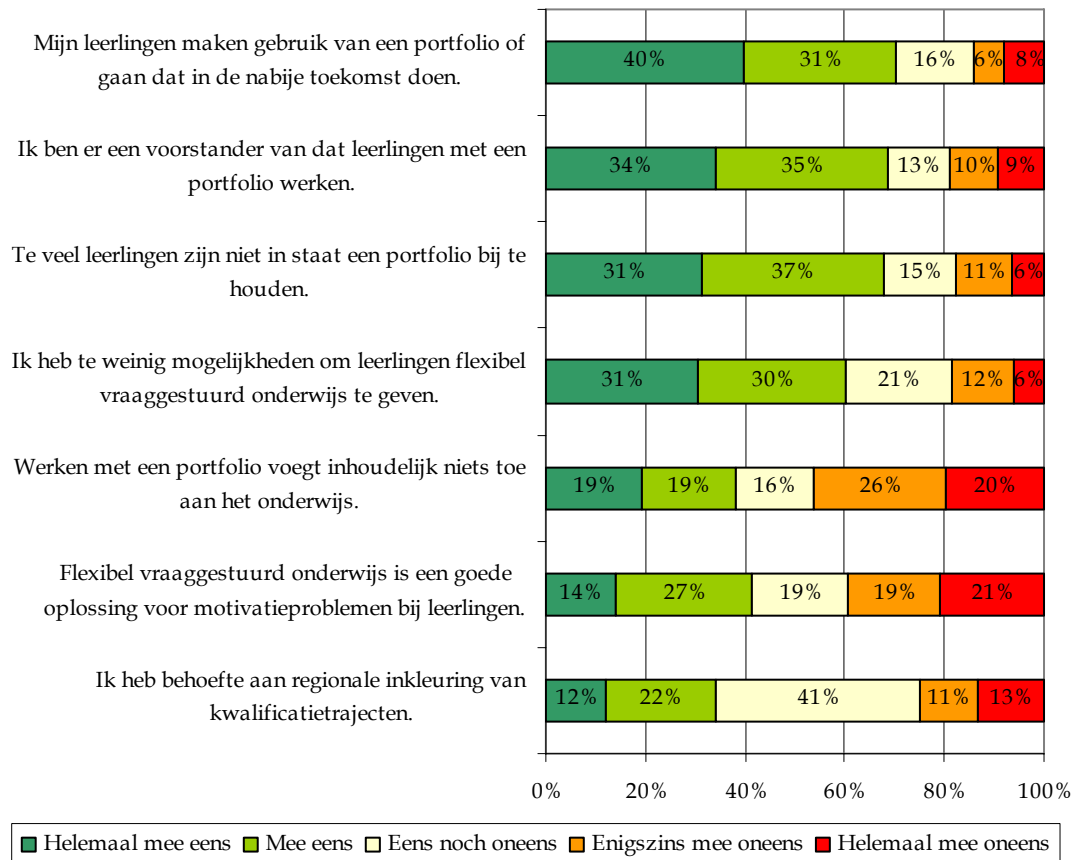
Gemiddelde scores aspecten examinering naar ervaring met de invoering van competentiegericht onderwijs

- Docenten die al verschillende jaren met competentiegericht onderwijs werken, zijn positiever over een rol van bedrijven bij de examinering van leerlingen. Docenten die nog geen ervaring hebben met de invoering van competentiegericht onderwijs, zijn hierover duidelijk minder positief.
- Docenten die al verschillende jaren met competentiegericht onderwijs werken, weten zoals mocht worden verwacht, in sterke mate hoe ze leerlingen moeten beoordelen.

3.5 Loopbaanontwikkeling

Stellingen over het onderdeel 'loopbaanontwikkeling' binnen het competentiegericht beroepsonderwijs

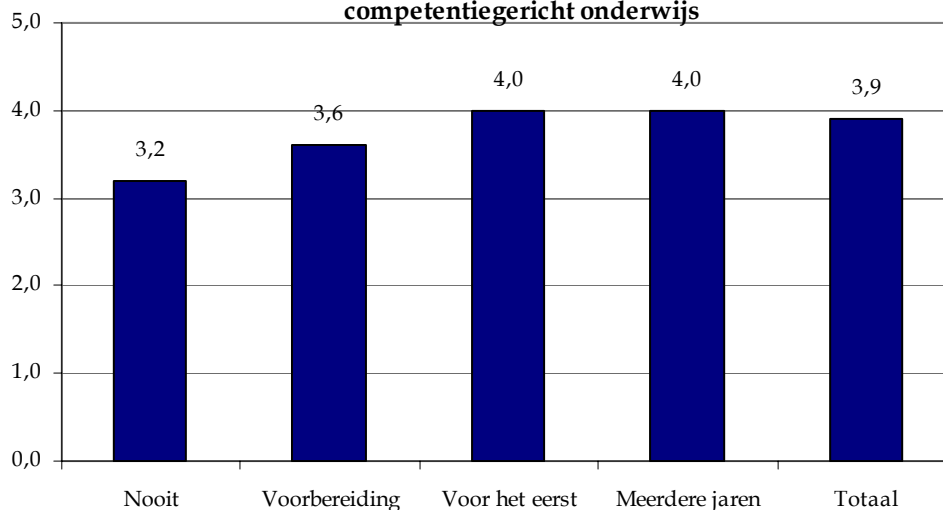
- Een meerderheid van de respondenten geeft aan dat hun leerlingen gebruik maken van een portfolio of gaan dat in de nabije toekomst doen, dat ze er een voorstander zijn dat leerlingen met een portfolio werken, te veel leerlingen niet in staat zijn een portfolio bij te houden en dat ze te weinig mogelijkheden hebben om leerlingen flexibel vraaggestuurd onderwijs te geven.
- Tweevijfde deel is van mening dat het werken met een portfolio inhoudelijk niets toevoegt aan het onderwijs. Een iets hoger percentage vindt dat een portfolio inhoudelijk wel degelijk iets toevoegt.
- De meningen zijn eveneens sterk verdeeld over de invloed van flexibel vraaggestuurd onderwijs op motivatieproblemen bij leerlingen. Tweevijfde deel is van mening dat het een goede oplossing biedt. Een even groot deel vindt het tegengestelde.
- Tweevijfde deel oordeelt neutraal over de behoefte aan regionale inkleuring van kwalificatietrajecten. Er zijn iets meer voor- dan tegenstanders.

Gemiddelde scores aspecten onderdeel 'loopbaanontwikkeling' binnen het competentiegericht beroepsonderwijs naar aantal jaren werkzaam als MBO-docent

	Totaal	1-3 jaar	4-5 jaar	6-9 jaar	10-19 jaar	20-24 jaar	25 jaar of meer
Ik ben er een voorstander van dat leerlingen met een portfolio werken.	3,7	4,2	4,1	3,7	3,7	3,5	3,6
Flexibel vraaggestuurd onderwijs is een goede oplossing voor motivatieproblemen bij leerlingen.	3,0	3,2	3,3	2,9	3,0	2,6	2,9
Werken met een portfolio voegt inhoudelijk niets toe aan het onderwijs.	2,9	2,4	2,6	3,0	3,0	3,2	3,0

- Docenten die minder dan 5 jaar als MBO-docent werkzaam zijn, blijken de grootste voorstanders van het werken met een portfolio.
- Docenten die 20-24 jaar werkzaam zijn in het MBO, vinden flexibel vraaggestuurd onderwijs minder vaak een goede oplossing voor motivatieproblemen bij leerlingen.
- Docenten die minder dan 5 jaar als MBO-docent werkzaam zijn, vinden sterker dat het werken met een portfolio inhoudelijk wél iets toevoegt aan het onderwijs.

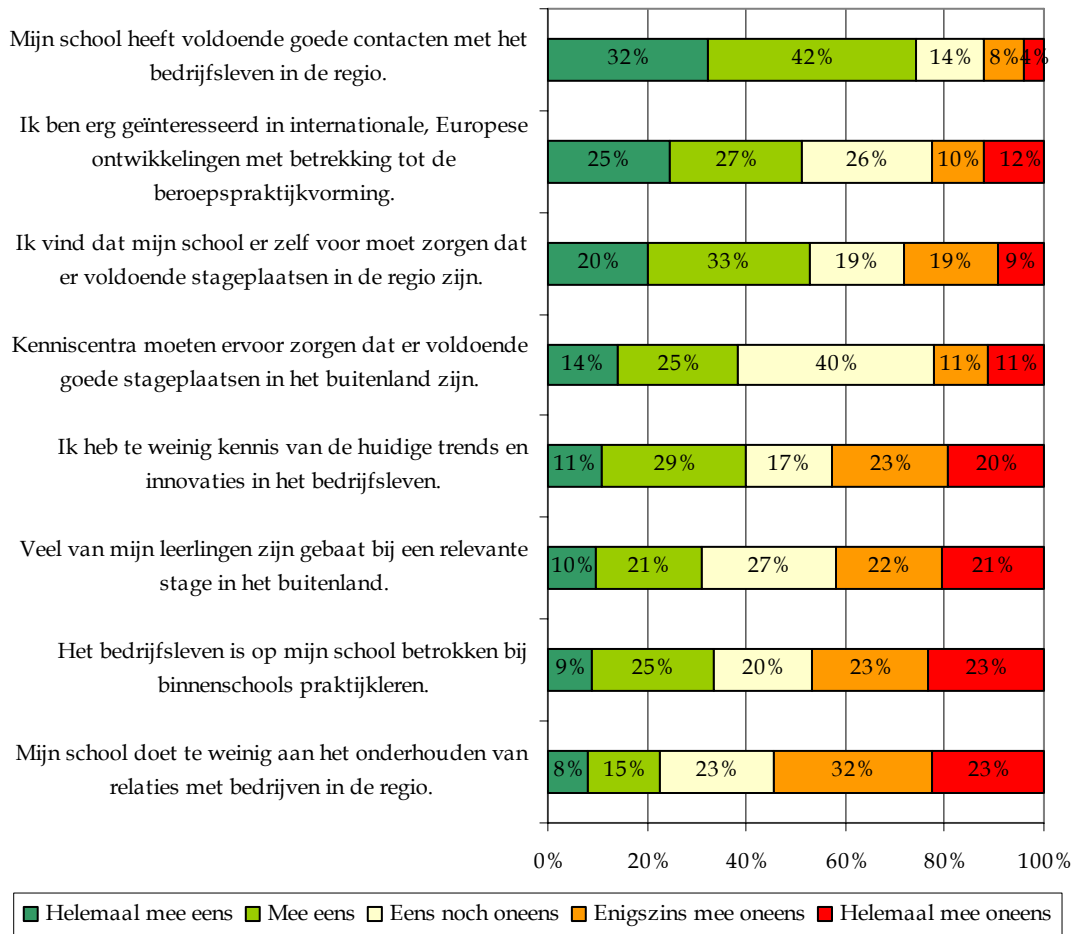
Mijn leerlingen maken gebruik van een portfolio of gaan dat in de nabije toekomst doen naar ervaring met de invoering van competentiegericht onderwijs

- Docenten die bezig zijn met de voorbereiding van de invoering van competentiegericht onderwijs of docenten die nog niet met competentiegericht onderwijs te maken hebben gehad, geven vaker aan dat de leerlingen nog geen gebruik maken van een portfolio, of daar al plannen voor hebben.

3.6 Samenwerking met andere partijen

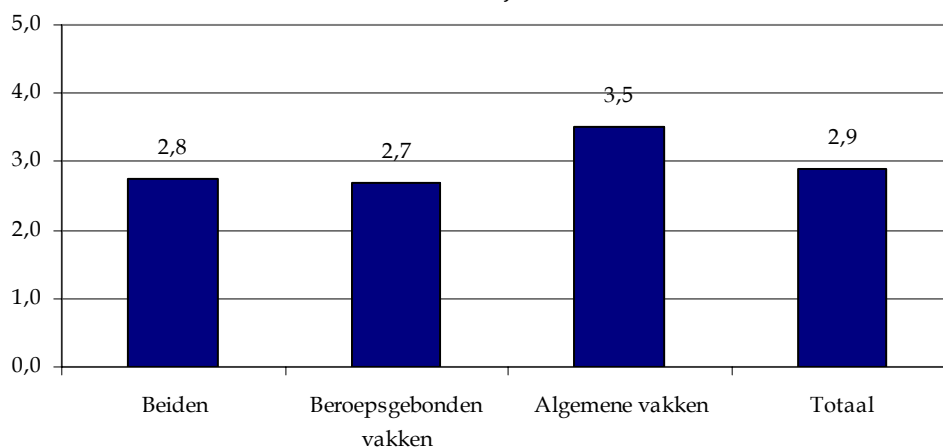
Stellingen over de samenwerking met andere partijen

- Een ruime meerderheid vindt dat de school voldoende goede contacten heeft met het bedrijfsleven in de regio.
- Een kleine meerderheid is erg geïnteresseerd in internationale Europese ontwikkelingen op het gebied van BPV.
- Een kleine meerderheid is van mening dat de school er zelf voor moet zorgen dat er voldoende stageplaatsen zijn binnen de regio. Een kwart is het hier niet mee eens.
- Eveneens een kleine meerderheid is van mening dat de school voldoende doet aan het onderhouden van relaties met bedrijven in de regio.
- Tweevijfde deel oordeelt neutraal op de stelling dat Kenniscentra er voor moeten zorgen dat er voldoende goede stageplaatsen in het buitenland zijn. Een even grote groep is het met de stelling eens.

- Tweevijfde deel is van mening dat ze te weinig kennis hebben van de huidige trends en innovaties in het bedrijfsleven. Een even groot deel is van mening dat ze hierover wél voldoende kennis hebben.
- Ongeveer één op de drie docenten is van mening dat veel leerlingen gebaat zijn bij een relevante stage in het buitenland. Een even grote groep is het hier juist niet mee eens.
- Bijna de helft van de docenten geeft aan dat het bedrijfsleven op de school betrokken is bij binnenschools praktijkleren. Eén op de drie docenten geeft aan dat het bedrijfsleven hier niet bij betrokken is.

Ik heb te weinig kennis van de huidige trends en innovaties in het bedrijfsleven

- Docenten die alleen algemene vakken geven, vinden vaker dat ze te weinig kennis hebben van de huidige trends en innovaties in het bedrijfsleven.

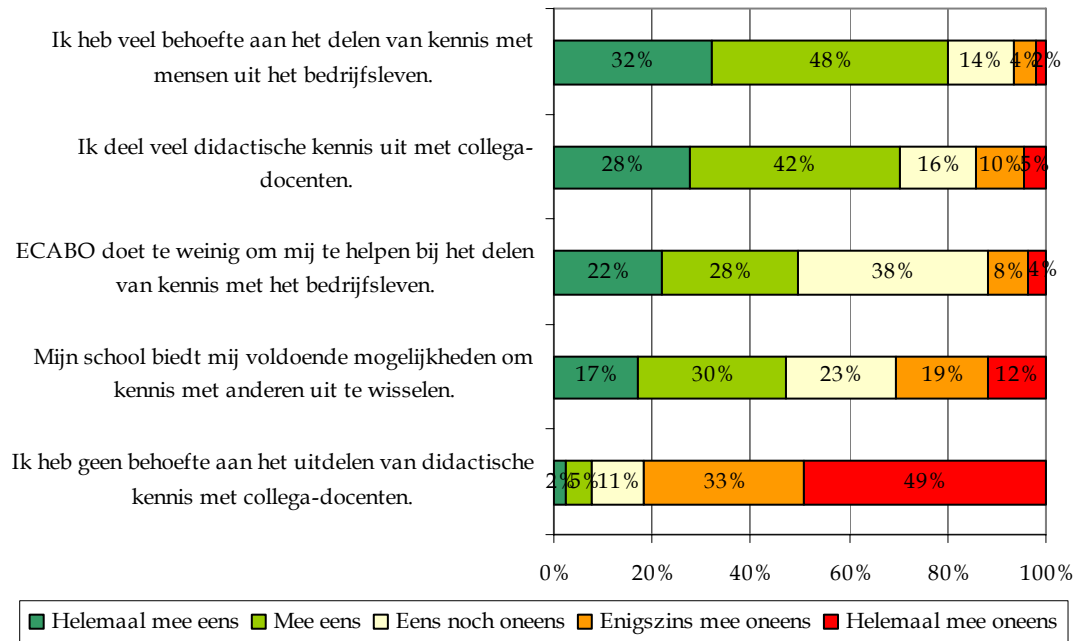
Gemiddelde scores aspecten samenwerking met andere partijen

	Totaal	1-3 jaar	4-5 jaar	6-9 jaar	10-19 jaar	20-24 jaar	25 jaar of meer
Ik heb te weinig kennis van de huidige trends en innovaties in het bedrijfsleven.	2,9	2,7	2,5	2,8	3,0	3,0	3,0

- Docenten die relatief kort werkzaam zijn binnen het MBO, vinden minder vaak dat ze te weinig kennis hebben over de huidige trends en innovaties in het bedrijfsleven. Dat geldt in het bijzonder voor de groep die 4 à 5 jaar in het MBO werkt.

3.7 Kennisdeling

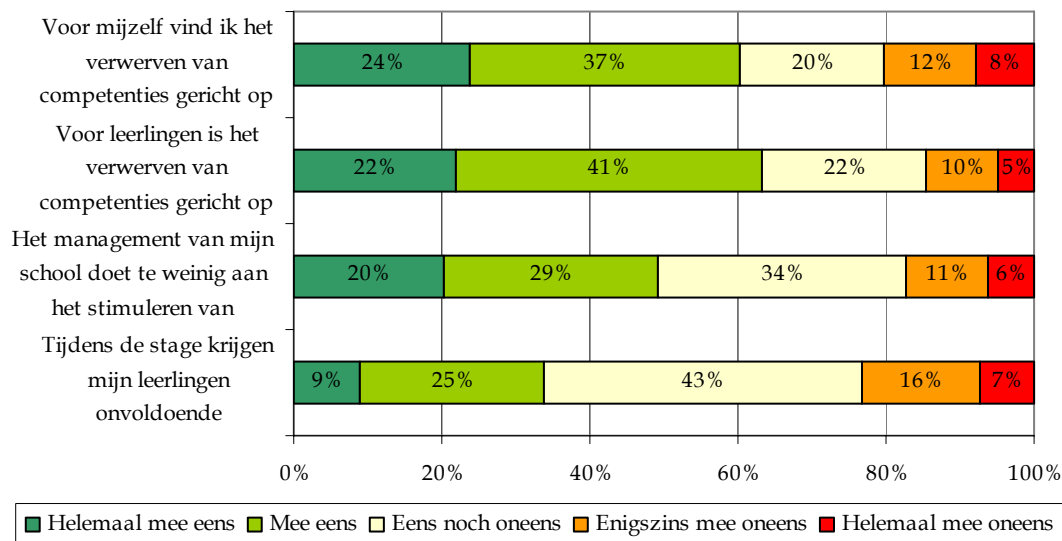
Stellingen over kennisdeling

- Een ruime meerderheid geeft aan veel behoefte te hebben aan het delen van kennis met mensen uit het bedrijfsleven en het delen van didactische kennis met collega-docenten. Ook vindt een ruime meerderheid dat ze veel didactische kennis uitwisselen met collega-docenten.
- De helft van de docenten vindt dat ECABO te weinig doet om ze te helpen bij het delen van kennis met het bedrijfsleven. Een grote groep, tweevijfde deel, oordeelt hierover neutraal.
- Bijna de helft geeft aan dat de school voldoende mogelijkheden biedt om kennis met anderen uit te wisselen. Ongeveer één op de drie meent het tegendeel.

3.8 Competenties op het gebied van ondernemen

Stellingen over competenties op het gebied van ondernemen

- Een meerderheid van de docenten vindt het verwerven van competenties gericht op ondernemerschap en ondernemendheid voor zichzelf én voor de leerlingen erg belangrijk is.
- Ongeveer de helft van de docenten vindt dat het management van de school te weinig doet aan het stimuleren van ondernemerschap bij docenten. Eén op de drie docenten oordeelt 'neutraal' op deze stelling.
- Eén op de drie docenten is van mening dat de leerlingen tijdens de stage onvoldoende mogelijkheden krijgen om hun ondernemersvaardigheden te ontwikkelen.

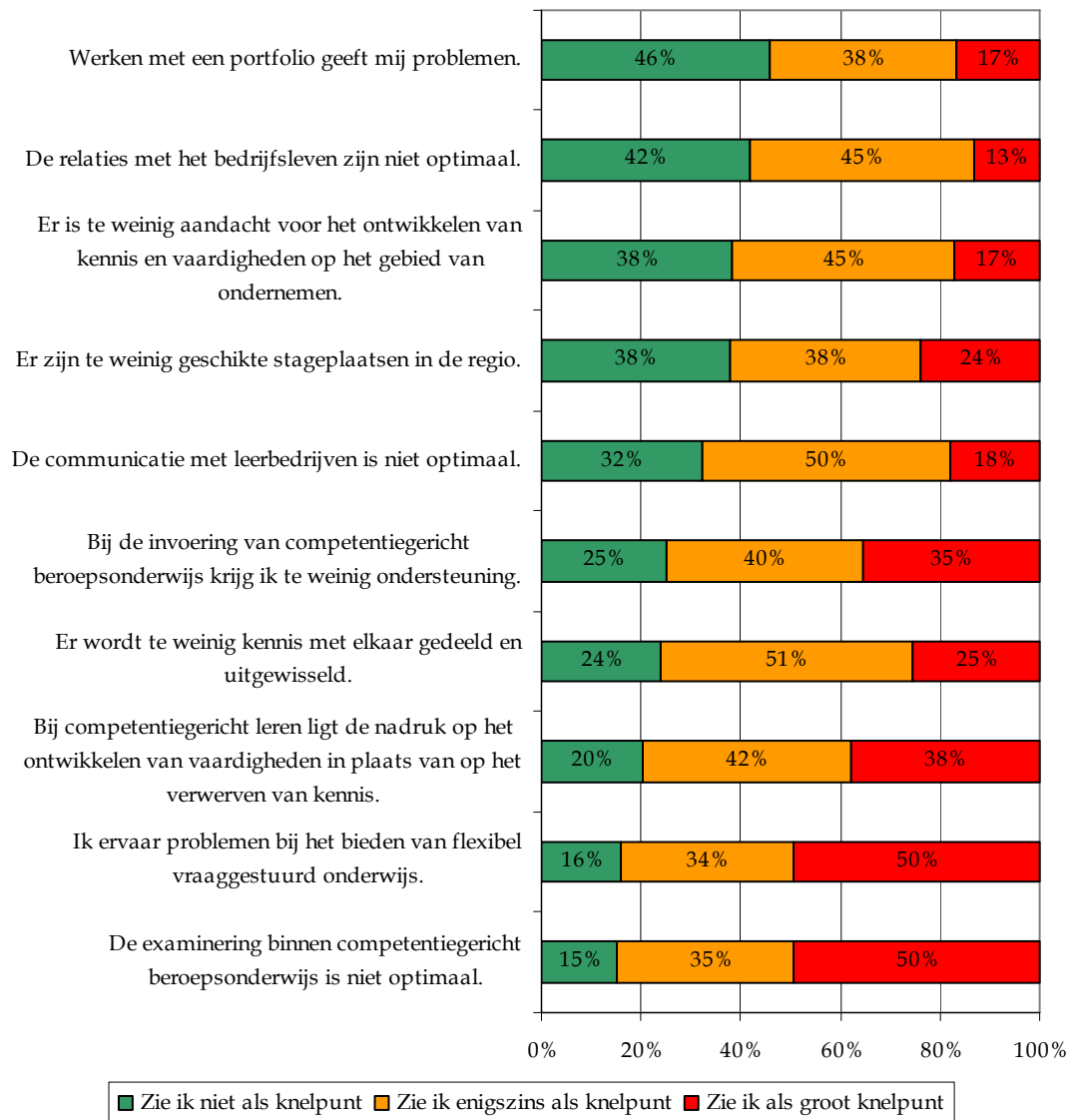
Gemiddelde scores aspecten competenties op het gebied van ondernemen

	Totaal	1-3 jaar	4-5 jaar	6-9 jaar	10-19 jaar	20-24 jaar	25 jaar of meer
Voor mijzelf vind ik het verwerven van competenties gericht op ondernemerschap en ondernemendheid erg belangrijk.	3,6	3,9	3,9	3,6	3,7	3,3	3,3

- Docenten die 20 jaar of langer binnen het MBO werkzaam zijn, vinden het verwerven van competenties gericht op ondernemerschap en ondernemendheid minder vaak belangrijk dan minder ervaren collega's. Docenten die minder dan 5 jaar in het MBO werken, vinden deze competenties naar verhouding vaker belangrijk.

3.9 Knelpunten bij de invoering van het competentiegericht beroepsonderwijs

Mogelijke knelpunten bij (de invoering van) competentiegericht beroepsonderwijs

De grootste knelpunten zijn volgens de docenten:

1. Examinering
2. Het aanbieden van flexibel vraaggestuurd onderwijs
3. De nadruk op het ontwikkelen van vaardigheden in plaats van het verwerven van kennis.

De aspecten die het minst als knelpunt worden gezien, zijn:

- Het werken met portfolio.
- De relatie met het bedrijfsleven.
- De hoeveelheid aandacht voor kennis en vaardigheden op het gebied van ondernemen.

Onderscheid naar aantal jaren werkzaam in het MBO

Ruwweg kan worden gesteld dat hoe langer men binnen het MBO werkzaam is, hoe vaker we zien dat 'de nadruk op het ontwikkelen van vaardigheden in plaats van het verwerven van kennis' als knelpunt wordt gezien. Dit geldt ook voor de examinering, het aanbieden van flexibel vraaggestuurd onderwijs en het werken met een portfolio.

4 RAPPORTAGE PRAKTIJKOPLEIDERS

In dit deel van de rapportage bespreken we de resultaten van de ruim 2.000 praktijkopleiders die de vragenlijst hebben ingevuld.

In de veronderstelling dat de mate waarmee praktijkopleiders ervaring hebben met competentiegericht onderwijs van invloed is op hun oordeel over competentiegericht onderwijs hebben wij een variabele 'kennis' geconstrueerd.

We hebben onderscheid gemaakt naar:

- Stagiairs + medewerkers: dit zijn praktijkopleiders die eens stagiairs hebben begeleid die een competentiegerichte mbo-opleiding volgen en die al medewerkers in dienst hebben die een competentiegerichte opleiding op een mbo hebben gevolgd. (n=423 zijnde 20% van de totale steekproef)
- Geen stagiairs + medewerkers: dit zijn praktijkopleiders die geen stagiairs hebben begeleid die een competentiegerichte mbo-opleiding volgen maar wel medewerkers in dienst hebben die een competentiegerichte opleiding op een mbo hebben gevolgd. (n=71 zijnde 3% van de totale steekproef)
- Stagiairs + geen medewerkers: dit zijn praktijkopleiders die eens stagiairs hebben begeleid die een competentiegerichte mbo-opleiding volgen maar geen medewerkers in dienst hebben die een competentiegerichte opleiding op een mbo hebben gevolgd. (n=810 zijnde 39% van de totale steekproef)
- Geen stagiairs + geen medewerkers: dit zijn praktijkopleiders die geen stagiairs hebben begeleid die een competentiegerichte mbo-opleiding volgen en die geen medewerkers in dienst hebben die een competentiegerichte opleiding op een mbo hebben gevolgd. (n=2106 zijnde 38% van de totale steekproef)

4.1 Belangrijkste verandering(en)

Wat is voor u de belangrijkste verandering die u heeft gemerkt ten gevolge van de invoering van het competentiegericht beroepsonderwijs? (meerdere antwoorden mogelijk)

De belangrijkste veranderingen die de praktijkopleiders hebben gemerkt ten gevolge van de invoering van het competentiegericht beroepsonderwijs, zijn: toename van de vaardigheden (26%) en meer begeleiding nodig (23%).

4.2 Competentiegericht onderwijs in het algemeen

Stellingen over de ontwikkeling van competentiegericht onderwijs in het algemeen.

vooral gaat om leren in de praktijk van het beroep.

- Tweederde deel van de de praktijkopleiders vindt dat competentiegericht onderwijs goed past bij de manier waarop er in het bedrijf wordt gewerkt en geleerd. Een kwart oordeelt neutraal.
- De helft van de praktijkopleiders voelt zich goed op de hoogte van de vernieuwingen in het mbo, een kwart vindt dat juist niet.

- De meningen zijn verdeeld over de gevolgen van het competentiegericht beroepsonderwijs voor de manier waarop er in het bedrijf wordt gewerkt en geleerd. Eén op de drie denkt dat het grote gevolgen heeft, een kwart is het daar mee oneens.
- Iets meer dan tweevijfde deel van de praktijkopleiders denkt dat competentiegericht onderwijs niet geschikt is voor alle leerlingen. Eén op de drie denkt echter wel dat competentiegericht onderwijs voor alle leerlingen geschikt is.
- Eén op de drie praktijkopleiders vindt zichzelf niet goed op de hoogte van de gevolgen van competentiegericht beroepsonderwijs voor de manier waarop er in hun bedrijf wordt gewerkt of geleerd. Een iets grotere groep (38%) voelt zich wél goed op de hoogte.
- De helft van de praktijkopleiders oordeelt neutraal op de stelling over de mate waarin het competentiegericht beroepsonderwijs de leerbedrijven belast. Iets minder dan een kwart is van mening dat (leer)bedrijven door deze vorm van onderwijs te zwaar worden belast, terwijl iets meer dan een kwart het daar juist niet mee eens is.
- Iets minder dan de helft (45%) is van mening dat ze niet goed door het kenniscentrum zijn/worden geïnformeerd over de betekenis van competentiegericht onderwijs voor hun organisatie. Een grote groep (35%) oordeelt neutraal.

Gemiddelde scores aspecten ontwikkeling van competentiegericht onderwijs in het algemeen naar ervaring met competentiegericht onderwijs

	Totaal n=2106	Stagiairs + medewer- kers n=423	Geen stagiairs + medewer- kers n=71	Stagiairs + geen mede- werkers n=810	Geen stagiairs + geen medewer- kers n=802
Ik ben goed op de hoogte van de vernieuwingen in het middelbaar beroepsonderwijs.	3,2	3,5	3,2	3,4	2,9
Ik ben niet goed op de hoogte van de gevolgen van competentiegericht beroepsonderwijs voor de manier waarop in ons bedrijf wordt gewerkt en geleerd.	2,9	2,6	2,9	2,7	3,1
Het kenniscentrum informeert mij goed over wat het competentiegericht onderwijs voor onze organisatie betekent.	2,6	2,9	2,4	2,6	2,4

- Praktijkopleiders met ervaring met stagiairs die een competentiegerichte mbo-opleiding volgen en met medewerkers die een competentiegerichte opleiding op een mbo hebben gevolgd, zijn beter op de hoogte van de vernieuwingen in het middelbaar beroepsonderwijs dan praktijkopleiders die deze ervaring niet hebben.
- Praktijkopleiders met ervaring met stagiairs die een competentiegerichte mbo-opleiding volgen en met medewerkers die een competentiegerichte opleiding op een mbo hebben gevolgd, zijn het relatief meer eens met de stelling dat het kenniscentrum hen goed informeert.

4.3 De rol van de praktijkopleider

Stellingen over de rol van de praktijkopleider bij het begeleiden van stagiairs die competentiegericht beroepsonderwijs volgen

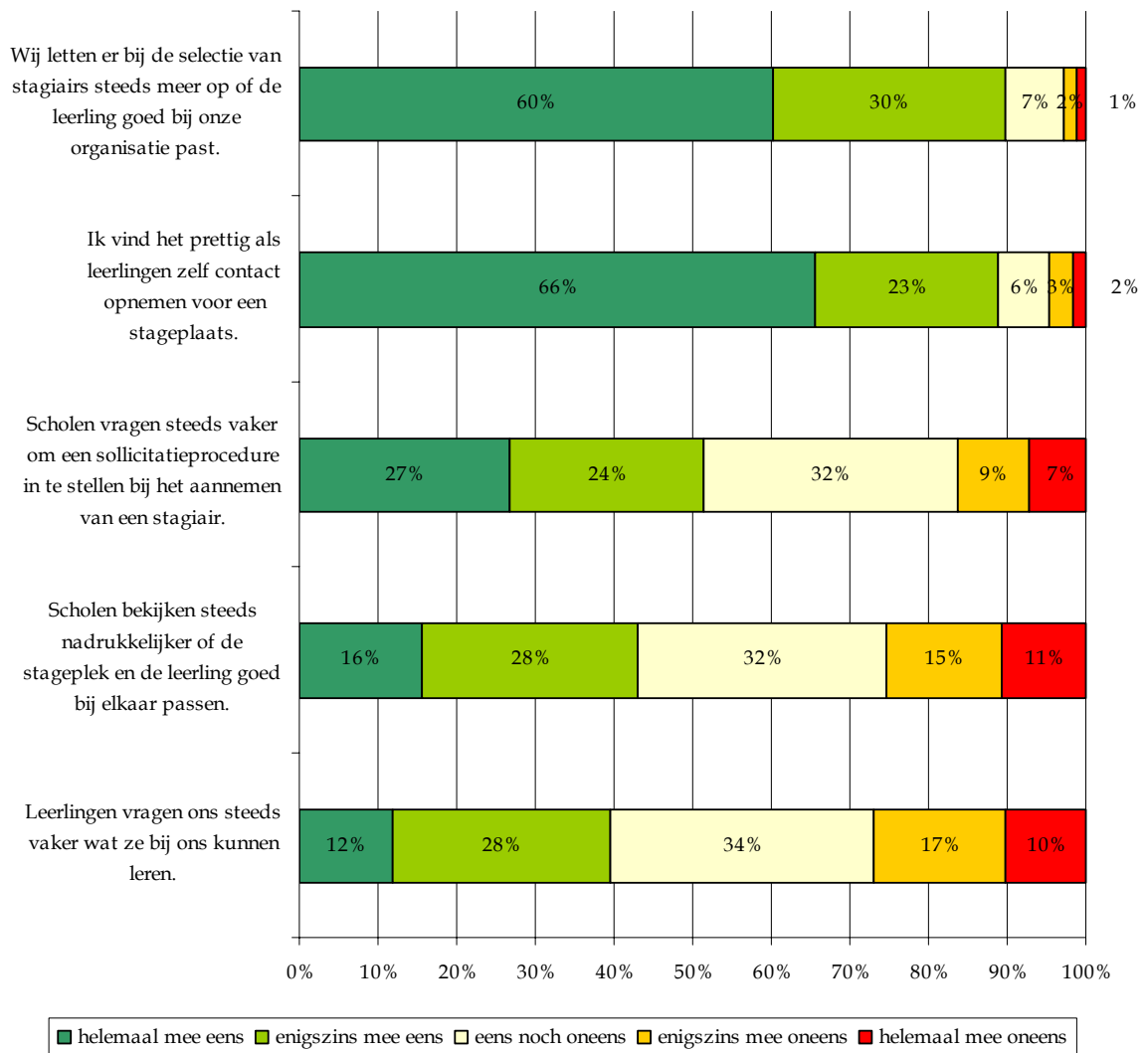

- Iets meer dan de helft geeft aan goed te weten wat de school van hem/haar als begeleider verwacht bij de competentieontwikkeling van stagiairs. Iets minder dan een kwart geeft aan niet goed te weten wat de school van ze verwacht.
- De helft van de praktijkopleiders vindt het belangrijk dat bedrijven een zwaardere rol krijgen bij de examinering van leerlingen. Een kwart oordeelt neutraal.

- Eveneens de helft is van mening dat praktijkopleiders in de regio onderling meer ervaringen moeten kunnen uitwisselen. Eén op de drie oordeelt neutraal.
- De helft vindt dat stagiairs die een competentiegerichte opleiding volgen, net zoveel instructie nodig hebben als andere leerlingen om het werk te kunnen uitvoeren. Meer dan een kwart oordeelt neutraal en één op de vijf is het hier niet mee eens. De meningen zijn verdeeld over de hoeveelheid overleg die er met de stagiairs moet plaatsvinden. Meer dan één op de drie praktijkopleiders is van mening dat er bij competentiegericht onderwijs vaker moet worden overlegd. Tweevijfde deel oordeelt neutraal en één op de vijf is van mening dat er niet vaker hoeft te worden overlegd.
- Eén op de drie geeft aan zich bij de begeleiding van stagiairs meer instructeur dan coach te voelen. Een iets grotere groep is het daar niet mee eens.

4.4 Keuze voor stagiair/stageplaats

Stellingen gaan over de keuze voor een stagiair/stageplaats

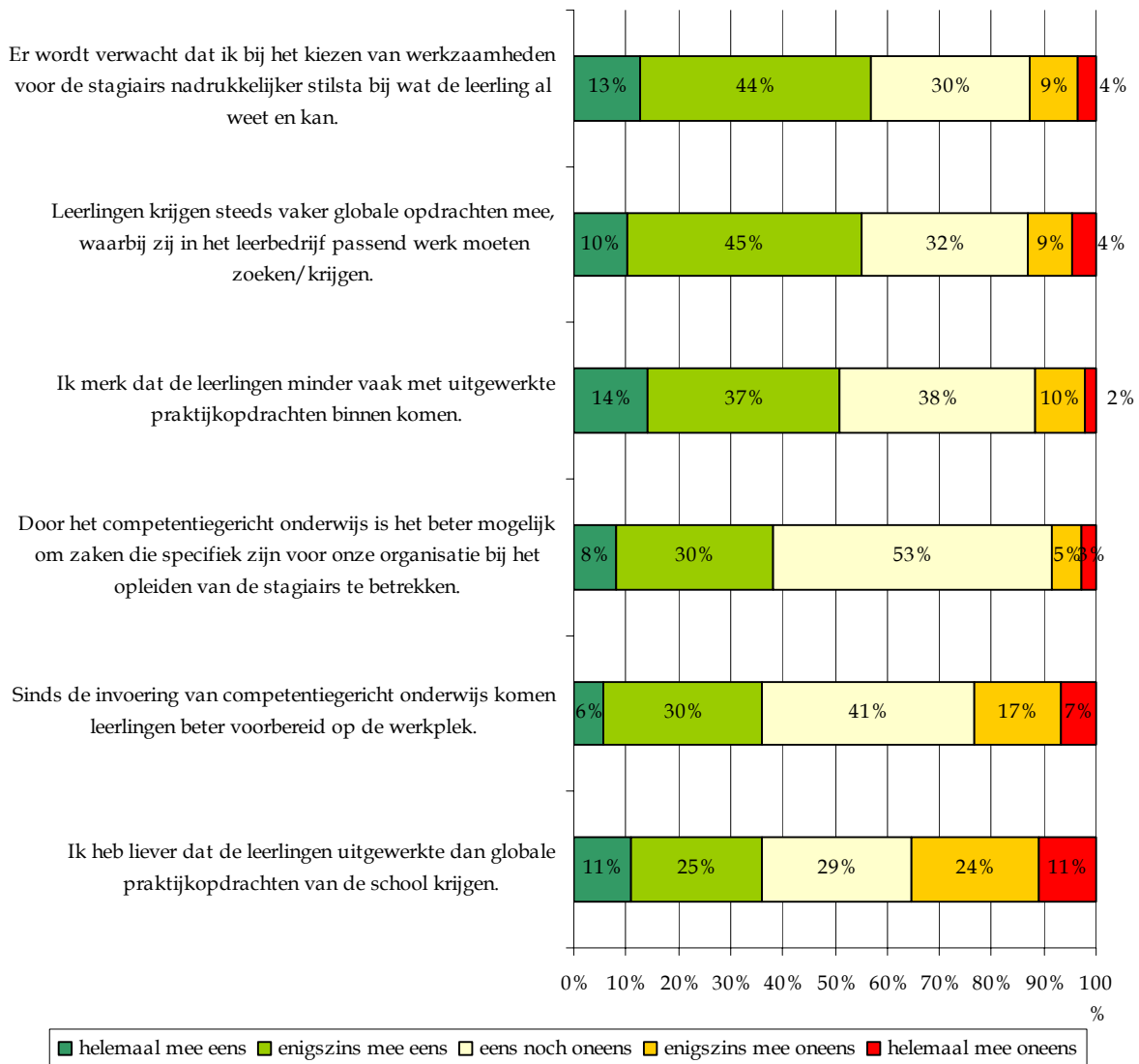

- De overgrote meerderheid geeft aan dat ze er bij de selectie van stagiairs steeds meer op letten of de leerling goed bij de organisatie past.
- Het leeuwendeel van de praktijkopleiders vindt het prettig wanneer leerlingen zelf contact opnemen voor een stageplaats.

- Ongeveer de helft van de praktijkleiders heeft het beeld/de ervaring dat scholen steeds vaker om een sollicitatieprocedure vragen bij het aannemen van een stagiair. Eén op de drie oordeelt neutraal.
- Ruim tweevijfde deel geeft aan dat scholen steeds nadrukkelijker bekijken of de stageplek en de leerling goed bij elkaar passen. Eén op de drie antwoordt 'neutraal' en een kwart is het hier juist niet mee eens.
- De meningen zijn verdeeld op de stelling 'leerlingen vragen ons steeds vaker wat ze bij ons kunnen leren'. Tweevijfde deel is het daar mee eens, één op de drie antwoordt neutraal en een kwart is het hier juist mee oneens.

4.5 Het werken/de stage

Stellingen over het werken/de stage.

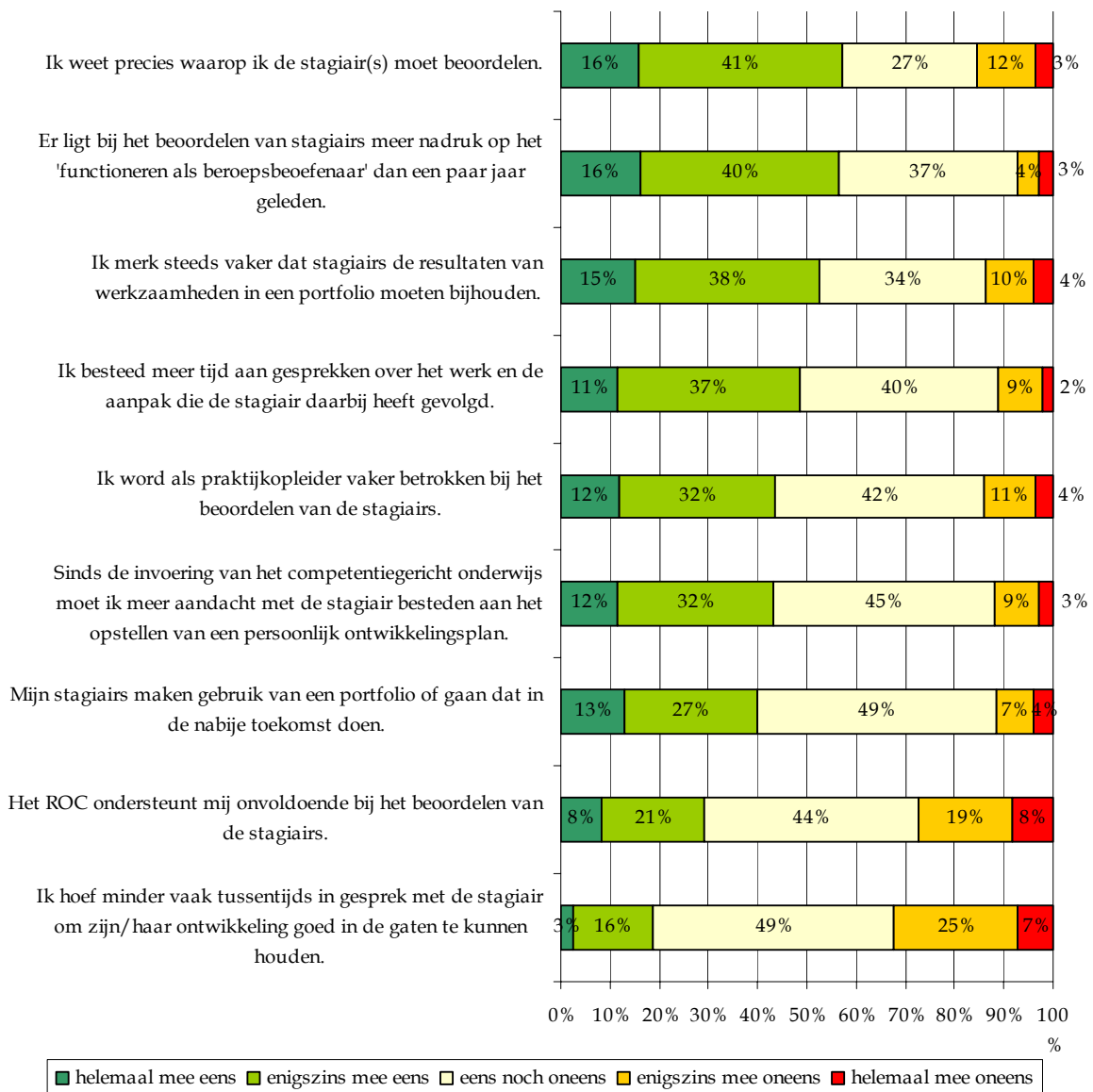

- Iets meer dan de helft heeft het gevoel dat er van hem/haar wordt verwacht dat ze nadrukkelijker stilstaan bij 'wat de leerling al weet en kan' bij de keuze van werkzaamheden. Bijna één op de drie oordeelt neutraal.
- Iets meer dan de helft is van mening dat leerlingen steeds vaker globale opdrachten meekrijgen waarbij ze passend werk moeten zoeken. Bijna één op de drie oordeelt neutraal.

- Ongeveer de helft merkt dat leerlingen minder vaak met uitgewerkte praktijkopdrachten binnenkomen. Tweevijfde deel oordeelt neutraal.
- De helft oordeelt neutraal op de stelling 'door het competentiegericht onderwijs is het beter mogelijk om zaken die specifiek zijn voor onze organisatie bij het opleiden van stagiairs te betrekken'. Tweevijfde deel is het hier wel mee eens.
- Iets meer dan één op de drie praktijkleiders vindt dat leerlingen sinds de invoering van competentiegericht onderwijs beter voorbereid op de werkplek komen. Tweevijfde deel oordeelt neutraal en een kwart is van mening dat leerlingen niet beter voorbereid op de werkplek komen.
- De meningen zijn sterk verdeeld als het gaat om de voorkeur voor uitgewerkte of juist globale praktijkopdrachten. Eén op de drie geeft de voorkeur aan uitgewerkte praktijkopdrachten en één op de drie juist niet.

4.6 Begeleiden van stagiairs

Stellingen over het onderdeel 'begeleiden' van stagiairs in het kader van het competentiegericht beroepsonderwijs.

- Een kleine meerderheid weet precies waarop ze de stagiair(s) moeten beoordelen. Een kwart oordeelt neutraal.

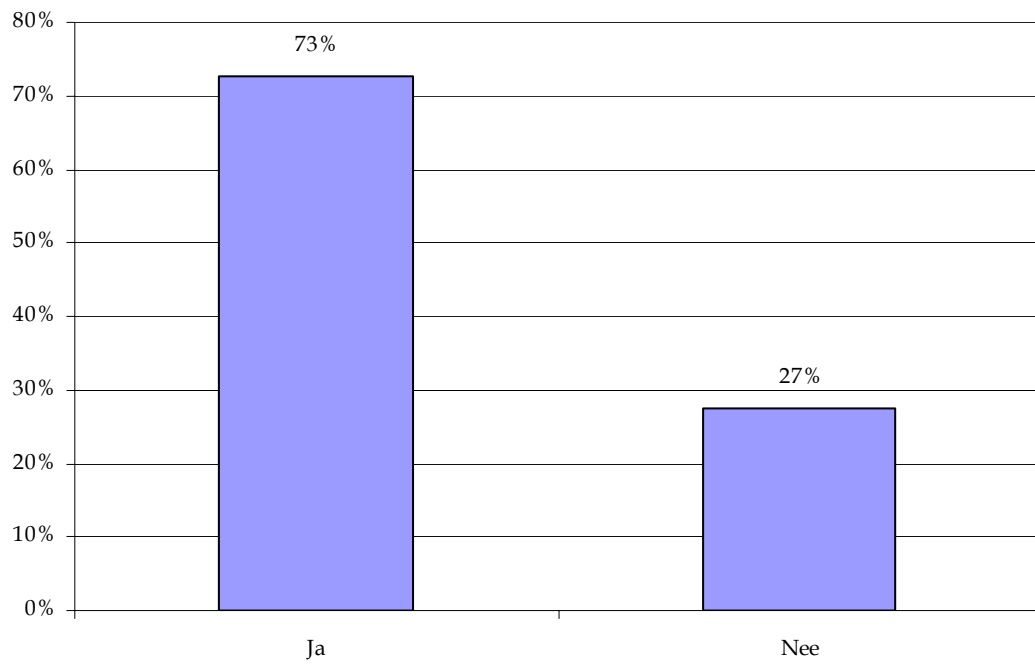
- Een kleine meerderheid is van mening dat er bij het beoordelen van stagiairs meer nadruk ligt op het 'functioneren als beroepsbeoefenaar' dan een paar jaar geleden. Eén op de drie oordeelt neutraal.
- De helft geeft aan steeds vaker te merken dat stagiairs de resultaten van werkzaamheden in een portfolio moeten bijhouden.
- De helft besteedt meer tijd aan gesprekken over het werk en de aanpak van de stagiair. Tweevijfde deel oordeelt neutraal.
- Tweevijfde deel geeft aan als praktijkopleider vaker betrokken te worden bij het beoordelen van de stagiairs. Een even grote groep oordeelt neutraal.
- Tweevijfde deel moet sinds de invoering van het competentiegericht onderwijs meer aandacht besteden aan het persoonlijk ontwikkelingsplan. Een iets grotere groep oordeelt neutraal.
- De helft van de praktijkopleiders oordeelt neutraal over het gebruik van een portfolio door de stagiairs. Tweevijfde deel signaleert dat de stagiairs gebruik maken van een portfolio of dat in de nabije toekomst gaan doen.
- Iets meer dan een kwart geeft aan onvoldoende door het ROC te worden ondersteund bij het beoordelen van de stagiairs. Een even grote groep is het hier mee oneens.
- Eén op de drie praktijkopleiders geeft aan dat de overlegfrequentie met de stagiair om zijn/haar ontwikkeling in de gaten te kunnen houden, niet minder is geworden sinds het competentiegericht beroepsonderwijs is ingevoerd. Eén op de vijf geeft wel aan minder vaak tussentijdse gesprekken te hoeven houden, terwijl de helft neutraal oordeelt.

Gemiddelde scores aspecten 'begeiden' van stagiairs in het kader van het competentiegericht beroepsonderwijs naar ervaring met competentiegericht onderwijs

	Totaal n=2106	Stagiairs + medewer- kers n=423	Geen stagiairs + medewer- kers n=71	Stagiairs + geen mede- werkers n=810	Geen stagiairs + geen medewer- kers n=802
Sinds de invoering van het competentiegericht onderwijs moet ik meer aandacht met de stagiair besteden aan het opstellen van een persoonlijk ontwikkelingsplan.	3,4	3,5	3,7	3,5	3,2
Ik weet precies waarop ik de stagiair(s) moet beoordelen.	3,5	3,8	3,6	3,5	3,4

Praktijkopleiders zonder ervaring met stagiairs die een competentiegerichte mbo-opleiding volgen maar met medewerkers die een competentiegerichte opleiding op een mbo hebben gevolgd, zijn het relatief meer eens met de stelling dat zij sinds de invoering van het competentiegericht onderwijs meer aandacht met de stagiair moeten besteden aan het opstellen van een persoonlijk ontwikkelingsplan.

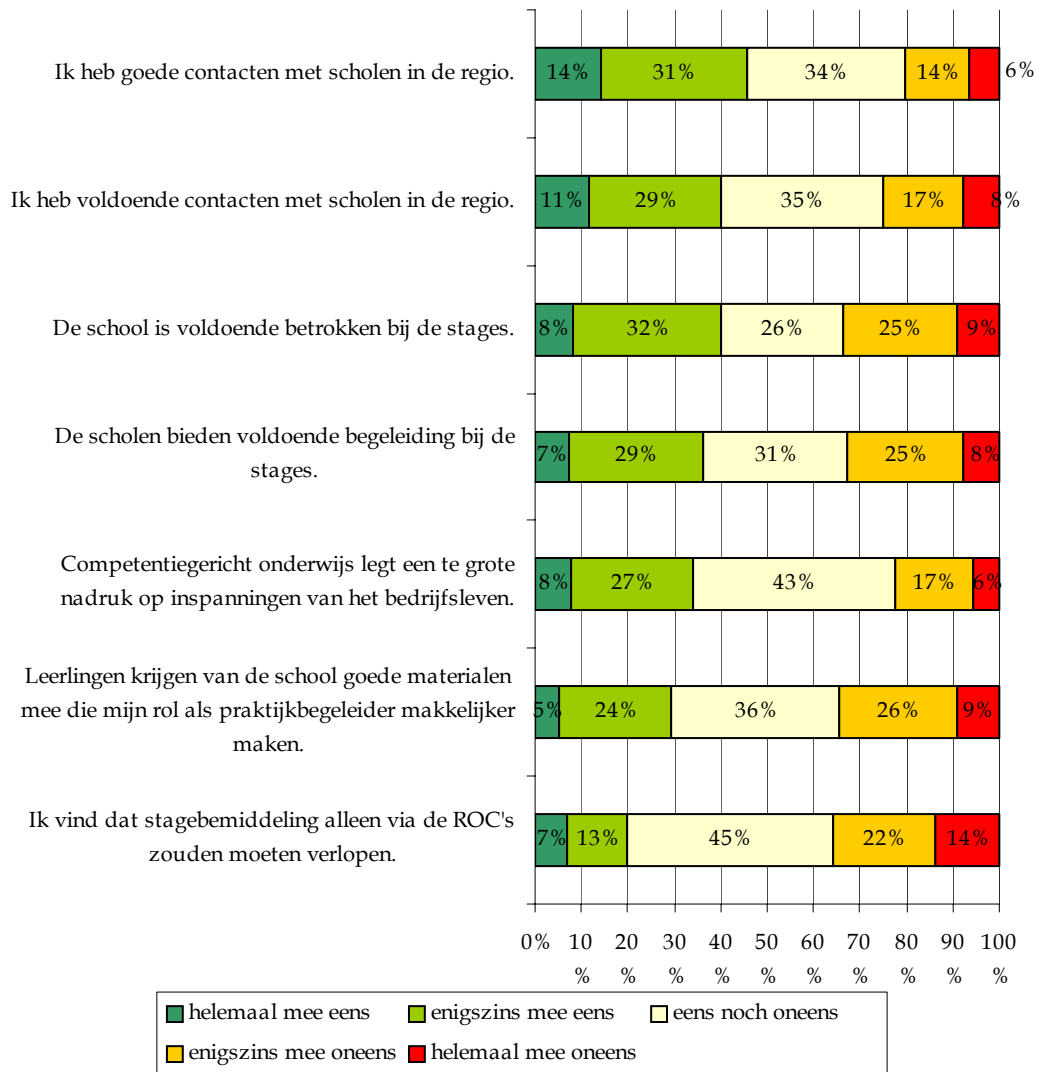
Weet u wat een proeve van bekwaamheid is?

Een ruime meerderheid van de praktijkopleiders weet wat een proeve van bekwaamheid is.

4.7 De relatie met de school

Stellingen over de relatie met de school.

- Iets minder dan de helft van de praktijkopleiders geeft aan goede contacten te hebben met scholen in de regio. Eén op de vijf is van mening dat ze geen goede contacten hebben.
- Tweevijfde deel vindt dat er voldoende contacten zijn met scholen in de regio. Een kwart is het daar niet mee eens.
- Tweevijfde deel vindt dat de school voldoende betrokken is bij de stages. Eén op de drie is het daar niet mee eens.

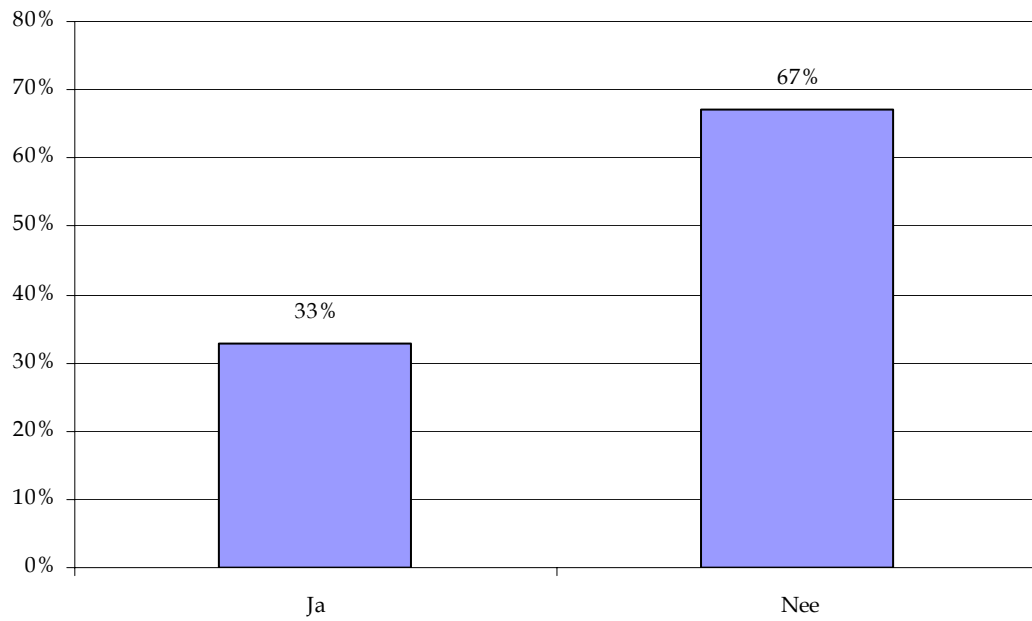
- Iets meer dan één op de drie is van mening dat scholen voldoende begeleiding bieden bij de stages. Een even grote groep vindt dit juist niet.
- Eén op de drie praktijkopleiders is van mening dat competentiegericht onderwijs een te grote nadruk legt op inspanningen van het bedrijfsleven. Een kwart is het hier niet mee eens.
- Iets meer dan een kwart is van mening dat leerlingen van de school goede materialen meekrijgen, die het voor de praktijkbegeleider makkelijker maken. Eén op de drie is het hier niet mee eens.
- Eén op de vijf is van mening dat stagebemiddeling alleen via de ROC's zou moeten verlopen. Eén op de drie vindt dat juist niet.

Gemiddelde scores aspecten relatie met de school naar ervaring met competentiegericht onderwijs

	Totaal n=2106	Stagiairs + medewer- kers n=423	Geen stagiairs + medewer- kers n=71	Stagiairs + geen mede- werkers n=810	Geen stagiairs + geen medewer- kers n=802
De school is voldoende betrokken bij de stages.	3,1	3,1	2,6	3,1	3,0

Praktijkopleiders zonder ervaring met stagiairs die een competentiegerichte mbo-opleiding volgen maar met medewerkers die een competentiegerichte opleiding op een mbo hebben gevolgd, zijn het relatief minder eens met de stelling dat de school voldoende betrokken is bij de stages.

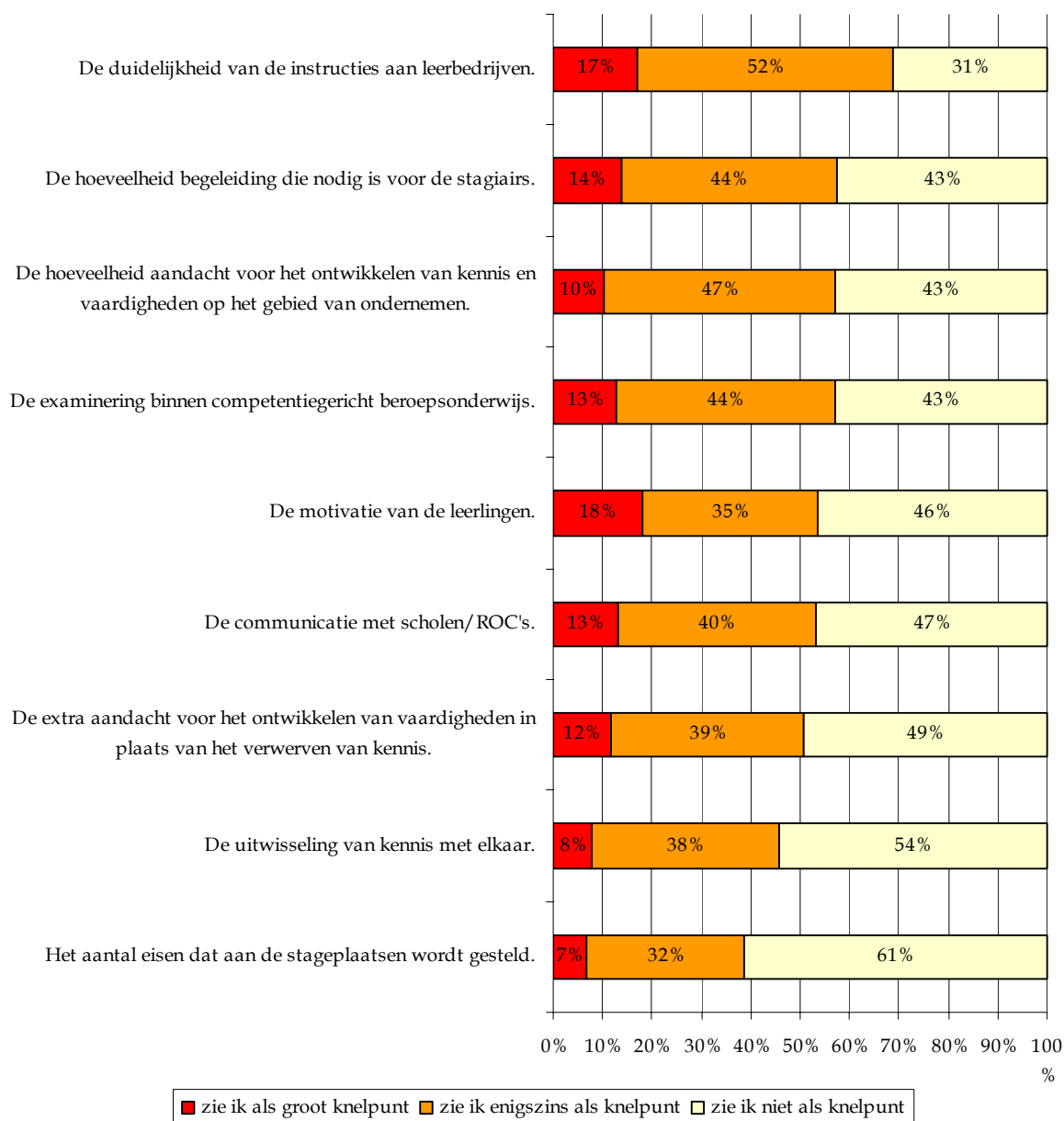
Bent u zelf actief betrokken bij het vormgeven van het praktijkgerichte leren?

Eén op de drie ondervraagde praktijkkopleiders is zelf actief betrokken bij het vormgeven van het praktijkgerichte leren.

4.8 Knelpunten bij de invoering van competentiegericht onderwijs

Knelpunten

De vier belangrijkste knelpunten bij de invoering van competentiegericht onderwijs, zijn in de optiek van de praktijkopleiders:

1. De duidelijkheid van de instructies aan leerbedrijven
2. De hoeveelheid begeleiding die nodig is voor de stagiairs
3. De hoeveelheid aandacht voor het ontwikkelen van kennis en vaardigheden op het gebied van ondernemen
4. De examinering binnen competentiegericht beroepsonderwijs.

De aspecten die het minst als knelpunt worden gezien, zijn:

- Het aantal eisen dat aan de stageplaatsen wordt gesteld
- De uitwisseling van kennis met elkaar.